

Valnämnden

Sammanträdesdatum
2024-09-10

1

Plats och tid

Kommunkontoret, konferensrum Jupiter, kl. 13.00

Ajournering

Beslutande

Ingela Westerlund Svahn (V), Ordf.
Ruth Hellsten (ML), vice ordf.
Hans Örnberg (L)
Kristian Priemel (V), ersättare för Jari Reconius (V)
Susanne Holmbom (S)

Övriga deltagande

Hanna Karlsson sekr.
Douglas Almquist, kommunchef
Marie Önnertlov Näslund, administrativ chef
Helene Örnberg, kommunsekreterare

Utsetts att justera

Ruth Hellsten, ersättare Hans Örnberg

Justeringens plats och tid

Kommunkontoret tisdag den 10 september 2024, kl. 15.15

Underskrifter

Sekreterare

Paragrafer

44-49

Hanna Karlsson

Ordförande

Ingela Westerlund Svahn

Justerande

Ruth Hellsten**ANSLAG/BEVIS**

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ

Valnämnden

Sammanträdesdatum

2024-09-10

Anslag sätts upp

2024-09-10

Anslag tas ner

2024-10-02

Förvaringsplats för protokollet

Kommunförvaltningen, Administrativa avdelningen

Underskrift

Utdragsbestyrkande

§ 44

Dagordning**FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET***Ingela Westerlund Svahn (V):*

Dagordningen godkänns med följande ändringar:

- Ärendepunkt *Nästa sammanträde* tillkommer på dagordningen.

BESLUT

Dagordningen godkänns med följande ändringar:

- Ärendepunkt *Nästa sammanträde* tillkommer på dagordningen.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

§ 45

Dnr 2024.44/11

Summering av val till Europaparlamentet den 9 juni 2024

EU-valet 2024 genomfördes i hela Sverige den 9 juni, vilket påverkar Sveriges roll och inflytande inom Europeiska unionen. Valdeltagandet är en indikator på den demokratiska delaktigheten i samhället och en viktig faktor för att bedöma hur medborgarna upplever sin möjlighet att påverka EU-beslut. Vid årets val var totalt 7 942 272 personer röstberättigade i Sverige, och det slutliga valdeltagandet landade på 53,39 %. Detta visar en fortsatt stark vilja bland Sveriges medborgare att delta i EU-valet, även om det finns variationer i deltagandet mellan olika delar av landet.

Malå kommun hade 2 219 röstberättigade vid årets EU-val. Detta är en minskning med 122 personer jämfört med valet 2019. Trots det minskade antalet röstberättigade visar valdeltagandet i kommunen en positiv utveckling, med en ökning på + 1,21 procentenheter jämfört med föregående val, vilket resulterade i ett valdeltagande på 42,14 %.

I Västerbottens län, där Malå kommun ingår, var det totala valdeltagandet 53,07 %, vilket innebär en minskning med 1,82 procentenheter jämfört med föregående EU-val.

Resultaten i Malå kommun visar en förskjutning i väljarstödet mellan partierna, med en särskilt märkbar ökning för Vänsterpartiet och en minskning för Socialdemokraterna och Centerpartiet. Detta indikerar förändringar i den politiska opinionen bland väljarna i Malå kommun som kan ha både lokala och nationella orsaker.

Valet genomfördes under trygga och rättssäkra förhållanden utan rapporterade incidenter som kunde påverka valets legitimitet, såsom antagonistiska hot, cyberattacker eller propaganda. Rösträkningen den 9 juni och uppsamlingsräkningen den 12 juni genomfördes korrekt. Detta visar att de säkerhetsåtgärder som infördes fungerade väl och att förtroendet för valprocessen bibehölls.

Det har även genomförts en utvärderande enkät som skickats ut till röstmottagarna. Syftet med enkäten var att samla in synpunkter och förslag på hur valprocessen upplevdes samt hur den kan förbättras ytterligare inför kommande val. Resultaten från enkäten kommer att användas för att identifiera områden för förbättring och säkerställa att framtida val genomförs med ännu högre kvalitet och effektivitet.

BESLUTSUNDERLAG

Hanna Karlssons tjänsteutlåtande
Enkät utvärdering för röstmottagare

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET

Ingela Westerlund Svahn (V):
Informationen noteras.

BESLUT

- Informationen noteras.

Justeringsmännens sign		Beslutsexpediering Marie Önnertlov Näslund Douglas	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	---	--------------------

§ 46

Dnr 2024.46/11

Budgetavstämning september valnämnd 2024

Inför valet 2024 fastställdes en budget om 106 200 kr samt ett beviljat statsbidrag på 114 437 kr. Detta gav en total budget på 220 637 kr att förhålla sig till. Samtliga kostnader som har varit relaterade till valet har strukturerats och bokförts under verksamhet för allmänna val.

Den 3 september 2024 uppgick de sammanlagda kostnaderna för valet till 209 025,86 kr, vilket innebär att det fortfarande fanns 11 611,14 kr kvar i budgeten inför nämndens sista planerade sammanträde för året. Detta tyder på att valnämnden antas kunna hålla budgeten, vilket är positivt givet de utmaningar som valarbetet har inneburit.

Den största kostnadsposten har varit personalomkostnaderna, vilka uppgick till 196 881,22 kr. Denna summa inkluderar alla personalkostnader som fasta månadsarvoden, sammanträdesarvoden, och ersättning för förlorad arbetsförtjänst, inklusive sociala avgifter och övriga förmåner fram till den 3 september. Att kostnaden för personal är så hög är inte förvånande, då valet krävde insatser från 25 röstmottagare samt ytterligare 5 personer som utbildades för att kunna täcka upp vid behov. Därutöver var det flertalet tillfällen där det är politiska beslut som föranleder att även stora delar av valnämnden arbetat många timmar.

Vid nästa val skulle det eventuellt vara möjligt att minska denna kostnad om reglerna för dygnsvila förblir desamma som i detta val. Den sena klarheten i dessa regler ledde till att politiska beslut om timersättning behövde fattas för att säkerställa rättvis betalning, vilket påverkar budgetens flexibilitet. Likaså kan det vid nästa val väljas att lägga över mer ansvar på ordföranden i vallokalerna och inte på valnämnden vilket torde minska kostnaderna något.

Transportkostnader utgör också en väsentlig del av valets kostnader, främst på grund av det geografiska avståndet mellan Malå och Länsstyrelsen i Umeå. Kravet vid detta val på att två politiker från nämnden ska transportera valsedlarna innebär betydande utgifter i form av politikerarvoden och restidsersättning vid två dagar. Dessa kostnader är svåra att minska utan förändringar i beslut eller riktlinjer.

Kostnader för utbildning var nödvändig detta år, både för att uppfylla kraven kring dygnsvila och för att hantera den ökade hotbilden i samhället. Med tanke på vikten av säkerhet och efterlevnad av regelverk, bedöms dessa utgifter som motiverade.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

Hyrbilar för valperioden bokades enligt beslut, vilket är en kostnad som skulle kunna reduceras vid framtida val om kraven eller transportbehoven minskar förutsatt att internhyran inte ökar.

De största kostnaderna har varit nödvändiga för att genomföra ett säkert och effektivt val och framtida besparingsmöjligheter är begränsade utan ändrade förutsättningar eller krav. Den återstående budgeten på 11 611,14 kr bör täcka den sista nämnden och justering av protokoll. Den nuvarande budgeteringen var baserad på otydliga grunder, vilket resulterade i en osäkerhet kring tidigare kostnadsfördelning. Nya metoder för budgetering bör utvecklas framöver.

BESLUTSUNDERLAG

Hanna Karlssons, tjänsteutlåtande
Exceldokument- Budgetavstämning september valnämnden 2024

FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET

Ingela Westerlund Svahn (V):
- Informationen noteras

BESLUT

- Informationen noteras.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering - Anna Jonsson, Ekonomichef - Douglas Almquist, Kommunchef	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--	--------------------

§ 47

Dnr 2024.45/11

Valnämndens presidium - utvärdering EU-val 2024

Bakgrund Valnämndens presidium har valt att göra en kortfattad utvärdering av EU-valet 2024 för att förbättra och utveckla valprocessen inför nästkommande val.

Positiva aspekter:

Valet genomfördes på ett rättssäkert och demokratiskt sätt, vilket understryker engagemanget från valsamordnare och ledamöter i valnämnden. Arbetet i valdistrikten utfördes med god stämning och hög kvalitet, vilket uppskattades av alla inblandade. Kommunledningens beslut att tillhandahålla kommunhuset som vallokal under förtidsröstningen var positivt både för processen och budgeten. Den noggranna dokumentationen av beslut och förvärvade kunskaper hos presidiet och valsamordnaren kommer att vara värdefull inför framtida val.

Mindre bra aspekter:

Valförberedelserna försenades på grund av förändringar i kommunens organisation, vilket innebar att arbetet inte kunde startas så tidigt som önskat. Den nuvarande budgeteringen var baserad på otydliga grunder, vilket resulterade i en osäkerhet kring tidigare kostnadsfördelning. Nya metoder för budgetering bör utvecklas framöver.

Ordförande fick en blandning av traditionella metoder presenterade för sig och formella riktlinjer att hantera, vilket skapade viss förvirring. Det är tydligt att några ur valnämndens närvaro vid möten var låg, vilket riskerade att äventyra arbetet och förberedelserna för valet. Det är avgörande att partierna tar sitt ansvar inför nästa val och utser ledamöter som har möjlighet att delta aktivt.

Ansvaret för valarbetet i Malå kommun har av tradition vilat på kommunsekreteraren med starkt stöd av administrativ chef och kommunikatör. I andra kommuner i Västerbotten och övriga landet har man idag team som arbetar med valet, eftersom kraven på rättssäkerheten och hotbilden mot demokratin i Sverige har ökat. I detta val låg hela ansvaret på kommunsekreteraren (valsamordnaren) och det medförde en orimlig arbetsbörda på kommunsekreteraren, som dessutom var ny på sin post. En del praktiska arbetsuppgifter, som att möblera om för förtidsröstning och återställa kontoren på valnatten, genomfördes därför med handgriplig hjälp av valsamordnare, valnämndsledamöter och ersättare, men det är inte egentligen en politikeruppgift. Trots visst administrativt stöd under förtidsröstningen var valgenomförandet mycket beroende av att valsamordnaren personligen fanns på plats. Det är inte hållbart.

Mycket kortfattade protokoll från tidigare val gjorde det svårt att följa tidigare valnämnders arbete. Något som förbättrats under detta val genom att tjänsteutlåtanden har upprättats.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

Det framkom vid kontakter från länsstyrelsen att Malå kommun tidigare fått kritik för en del av hur man genomfört tidigare val. De ledamöter som suttit länge kände inte till kritiken, som inte fanns protokollförd (det mesta av det som kritiserats rättades till vid detta val, till exempel tillräckliga öppettider för förtidsröstning och röster från förtidsröstning). Länsstyrelsen har uttryckt önskemål om att komma till Malå och prata om framtida valarbete med kommunledning och andra berörda för att trycka på vikten av att inte vara sårbara vid val, speciellt med den ökade arbetsbördan och rättssäkerhetskraven. Det framgår tydligt att fler personer behöver involveras i valdatasystemet och att mer administrativt stöd behövs för att säkra genomförandet.

Vid genomförandet upptäcktes problem med vallokalerna, där en lokal visade sig ha otillräckliga nödutgångar. Det löstes genom att placera två valdistrikt i samma lokal men detta är något som behöver ses över inför framtida val. Även lagringsplatsen för valmaterialet var olämplig och behöver förändras.

Utbildning av röstmottagare genomfördes vid fem tillfällen, vilket var mer än tidigare, men svårigheter att rekrytera röstmottagare kräver att nya lösningar övervägs.

Sammanfattande rekommendationer:

En översyn av rekryteringsprocessen för röstmottagare bör genomföras, eventuellt med stöd av tjänstepersoner. Förberedelser och planering bör inledas tidigare för att säkerställa ett smidigt valförfarande.

En än mer tydlig struktur och dokumentation av arbetsuppgifter bör införas och fler personer bör inkluderas i det administrativa arbetet för att minska sårbarheten. Arvodering för röstmottagare och valnämndens ledamöter bör ses över och fastställas i god tid. Framtida utbildningar bör innefatta fler deltagare, särskilt tjänstepersoner, för att säkerställa en hög kompetensnivå samt för att framtida val ska genomföras med samma eller högre standard av rättssäkerhet och effektivitet

BESLUTSUNDERLAG

Tjänsteutlåtande valnämndens presidium

FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET

Ingela Westerlund Svahn (V):
Informationen noteras.

BESLUT

- Informationen noteras.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering Catrin Björk, Hanna Karlsson, Helen Örnberg	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--	--------------------

§ 48

Dnr 2024.47/11

Valsamordnares utvärdering av EU-val 2024

Rekrytering av röstmottagare Rekryteringsprocessen lyckades nå det önskade antalet röstmottagare, men initialt var det svårt att få tillräckligt många. Riktlinjen från valet 2022 från Valmyndigheten, som avråder personer på kandidatlistor och personer med stark partipolitisk koppling från att tjänstgöra som röstmottagare, skapade ytterligare utmaningar. För framtiden bör man överväga att öppna en rekrytering via kommunens e-tjänst för att öka antalet ansökningar. Dessutom skulle anställning av deltidsanställda för en månad kunna minska behovet av att rekrytera lika många röstmottagare till förtidsröstningen.

Information runt förberedelserna som stöd för arbetet

Informationen från Valmyndigheten och Länsstyrelsen Västerbotten har varit tydlig och hjälpsam bortsett från kravet om EU-dygnsvila. Utbildningar för tjänstepersoner genomfördes i samarbete med bland annat Länsstyrelsen och material som handböcker och manualer har varit användarvänliga och tillgängliga. Vid frågor har länsstyrelsens kontaktpersoner varit tillgängliga och tillhandahållit snabba svar, vilket har varit till stor hjälp.

Utbildning av röstmottagare

Den obligatoriska utbildningen för röstmottagare genomfördes lokalt och baserades på Valmyndighetens material, anpassat med lokal information. Sorsele bistod med Bodil Granström, en mycket erfaren tjänsteman som höll i en tydlig utbildning. Utbildningen fick positiv respons. Dock fick utbildningen hållas vid flertalet tillfällen för att se till att samtliga röstmottagare skulle kunna ges utbildningen då många scheman var fullbelagda.

Information till allmänheten

Informationen till allmänheten publicerades på kommunens hemsida och sociala medier och affischer sattes upp på strategiska platser och inom äldreomsorgen, men större affischer rekommenderas till nästa val för bättre synlighet. Annonsering i invånarinformation och annonsblad bör också tajmas bättre med manusstopp vid nästa val.

Ambulerande röstmottagare

Trots att information om ambulerande röstmottagare gick ut till allmänheten, var det få som utnyttjade tjänsten. Alternativet bör förtydligas i framtida valplaneringar. Kommunbilar användes effektivt och rekommenderas även framöver, och det är viktigt att de ambulerande röstmottagarna tydligt representerar kommunen.

Förtidsröstningslokal

Förtidsröstningslokalen fungerade väl, men det var utmanande att skapa ett stabilt schema på grund av att många röstmottagare hörde av sig med

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

kort varsel om förhinder etcetera. Till nästa val bör arbetsmiljön i kommunhuset utvärderas och belysningen i lokalen förbättras om samma lokal används.

Vallokal

Församlingshemmet fungerade som vallokal, men vissa tillgänglighetsproblem och den religiösa kopplingen är skäl att överväga en annan lokal vid nästa val. Trots dessa utmaningar var bemanningen under valdagen tillfredsställande.

EU-dygnsvilokrav

Kravet på EU-dygnsvila orsakade förvirring eftersom riktlinjerna kom sent. Tidigare och tydligare information från Valmyndigheten hade varit önskvärt för att underlätta planeringen och beslutsfattandet kring ersättningar för röstmottagare.

Efter valet

Transporten till Länsstyrelsen fungerade smidigt, men onsdagsräkningen kan effektiviseras genom att inkludera fler rösträknare och se till att PostNord förbättrar kommunikationen med kommunen för att undvika onödiga väntetider.

PostNord

Trots tydliga rutiner gjorde PostNord flera misstag som ökade arbetsbelastningen för kommunen. Dessa problem påverkade inte valresultatet men kräver bättre intern förankring hos deras bolag och att Malå kommun har tydliga samtal och genomgångar av årets misstag inför nästa val.

Utmaningar kring politiskt engagemang

Det bristande engagemanget från vissa politiska representanter har varit en stor utmaning. Att ledamöter inte närvarat vid kritiska möten är oacceptabelt och riskerar att undergräva valets legitimitet. Det är viktigt att stärka förståelsen för vikten av politiskt deltagande och ansvarstagande och att man finns tillgänglig under valperioden och andra viktiga moment inför valet, detta oaktat om man är ersättare eller ordinarie.

Sammanfattning och rekommendationer

Arbetet som valsamordnare har präglats av hög arbetsbelastning, och det är tydligt att fler personer bör involveras i valkansliet framöver. Utbildningar och informationsinsatser både internt och externt bör förstärkas och en mer omfattande politisk utbildning inför nästa val rekommenderas. Trots vissa utmaningar har valet genomförts framgångsrikt, men förbättringar krävs för att öka effektiviteten och säkerställa att alla delar av valprocessen följer gällande lagar och riktlinjer.

BESLUTSUNDERLAG

Hanna Karlssons tjänsteutlåtande

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------

FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET

Ingela Westerlund Svahn (V):
Informationen noteras.

BESLUT

- Informationen noteras.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering Catrin Björk, Helen Örnberg	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--	--------------------

§ 49

Nästa sammanträde

Valnämnden behöver besluta om när nästa sammanträde ska ske. Kommunens möteskalender är ännu ej fastställd och därför kan exakt datum inte fastställas.

FÖRSLAG TILL BESLUT PÅ SAMMANTRÄDET

Ingela Westerlund Svahn (V):

Valnämnden sammanträder i februari/mars 2025. Vid sammanträdet antas prioriteringsunderlag för budget 2026. Vid sammanträdet antas om möjligt sammanträdesplan för arbetet med valet 2026.

BESLUT

- Valnämnden sammanträder i februari/mars 2025.
- Vid sammanträdet antas prioriteringsunderlag för budget 2026.
- Vid sammanträdet antas om möjligt sammanträdesplan för arbetet med valet 2026.

Justeringsmännens sign			Beslutsexpediering	Utdragsbestyrkande
------------------------	--	--	--------------------	--------------------